

Nro. 48.

A' FELS. AUSTR. CSÁSZÁR. ES AP. KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

Indult Bétsből, Kedden Junius 14-dik napján,
1808-ik esztendőben.

B é c s.

A' Fels. Würtzburgi Nagy Herczeg Ferdinand Fels. Urunknak kedves testvér öttse, néhány nap-
pai ennekelőtte szerentsessen ide érkezett, és a' Cs.
lakó várnak azon részébe szállott bé, mellyben en-
nekelőtte, a' Német Birodalombéli Cancellária volt,
most pedig az illy nagy Vendégeknek szállásúl ren-
deltetett. A' mint halla tik, egyedül Eő Cs. Kir.
Felsegeknek látogatásokra jött ide, és két hétnél to-
vabb itt múlatni nem szándékozik. — János Cs.
Kir. Fő Herczeg Felső Austriai útjából már vissza
jött.

B b b

A' nem régiben nyugodalomra bocsátott Gróf Kollowráth Leopold helyett Gróf Zinzendorf Károly neveztetett ki a' belső dolgokban kormányozó Status és Conferencialis Ministernek. — Méltos. Mitterpacher Dániel Ur Eö Nagyságát, Skutari Vél. Püspököt, a' Pécsi Megyés Eklésiának Kántorját és Kánonokját, nem különben a' Fels. Kir. Helytartó Tanátsnak Consiliariusát Nyitrai Nagy Prépostságra emelni, Méltos. Rauscher Miklós, választott Makariai Püspök Ur Eö Nagyságát, és az Esztergomi, Érseki Káptalannak egyik érdemes Kánonokját Kapornaki Apátúrrá tenni méltoztatott kegyelmesen uraklodó Fejedelmünk.

A' közelebb múlt héten, tsötörtökön, következő Cs. Kir. Pátens adattatott itten ki;

„Mi I. Ferencz, Isten Kegyelmeségéből Austriai Császár, Magyar-Cseh-Galliczia és Lodoméria Országoknak Királya, Austriai Fő Herczeg, s. a. t. Mi a' mi múlt holnapnak 12-ik napján költ Pátensünkben, olly eszközökre fundáltuk a' rezerva, az az, atartalék seregnek felállitását, vagy inkább a' mi Monarchianknak védelmezését, melly a' szolgálatban lévő armadiának meg kifsebitése által, a' Status financiajának nagy könnyebítésére fog szolgálni“

„Ezen tekintetből jónak találjuk a' hazának védelmezésére tzelzó tartománybéli katonaságot jó rendbe hozni. Ezen intézetnek eszközzésére az időnek azt a' pontját választjuk, mellyben mi a' szász Európának minden Hatalmafságival békességes egyeségben élünk. Mivel tsak az után, és abban az esetben lehet annak hasznát venni, minekutánna ezek az intézetek el készülnek, és az idő által meg is erősítetnek.“

„Ezeknek végbe leendő vitelekre olly meg hatalmasított személyeket neveztünk ki, a kik az ő értelmeiket, buzgóságokat erántuk és a' Statushoz való hiv hajlandóságokat sok ízben meg bizonyították, nevezetefsen Stiriában, Karinthiában, Karniolában, Triestben és Szaltzburgban a' mi kedves Ötsénket János Cs. Fő Herczeget, a' mi udvari Commissariusunkal Gróf Saurauval együtt; Cseh Országban, Morvában és Sziléziában a' mi kedves rokonunkat Ferdinand Kir. Fő Herczeget a' mi leg főbb Burgrafunkal Gróf Wallissal, és fő Kormányozonkal Gróf Lazanzyval; Alsó és Felső Aufztriában a' mi kedves rokonunkat Maximilián Kir. Fő Herczeget Gróf Bissingen Praesidenssel és Bar. Hackelbergel; Gallicziában Gróf Bellegarde lovaság Generálisát Gróf Würmsen Gubernialis Vice Praesidenssel, a' kik a' reájok bízott tárgy eszközlésének modjáról és idejéről tölünk meg határozott instructiokat vettek, s azok szerént a' szükséges rendelésekhez hozzá is fognak.“

„Teljes remenységgel vagyunk a' mi kedves alattvalóinkhoz, a' kik tántorithatatlan hajlandósággal, és hiveséggel viseltettek mindenkor hozzánk, azért, hogy ők ezen intézetekben a' mi atyai feltételünket teljes mértékben meg esmérik, és ezt az ő javokkal el választhatatlanul öszve kötött dolgot teljes tehetségek szerént előmenetelesíteni fogják. Az ebben mutatandó foglalatosság és vigyázóság különös jó tetzésünkre, és azoknak nagy ajánltatásokra fog szolgálni, a' kik ez által magokat mások felett meg különböztetni fogják. — Költ a' mi fő és rezidentziás városunkban Bécsben. Junius 9.ik napján, 1808.ik esztendőben, ország-

Iásunk' 17-ik esztendejében. — Ferencz — Grof Ugarte Aloysius, Cseh Országi Fő, és Austriai Fő Herczagségi legelső Cancellarius — Báró v. der Mark József — Gróf Dietrichstein József Károly. — Az ő Csász. Kir. Felsége tulajdon parantsolatjára Báró Kilmannsegge József.

Magyar Ország.

Posonyból Junius 10-ik napján. Ezen folyó hónap 6-ikan, este kilentzedfél órakor Eő Királyi Fő Herczagsége Károly Ambruzs, Magyar Ország Primása a' városi harangoknrk zugása, és az egybe sereglett lakosoknak közönséges örvendzése közt ezen Sz. Kir. városba bé jött hat lovas gála hintóban. A' Sz. Mihály kapuja alatt állott városi Magistratus mélységes meg alázódással fogadta Eő Kir. Fő Herczagségét, a' város fő Birája pedig Schmidt József Ur egy szép oratiót mondván előtte, a' város kultsait által adta, 's igen kegyelmesen venni méltoztatott a' fizives köszöntést. Onnan a' Sz. Márton templomához menvén annak ajtaja előtt az ide való Parochus és Esztergomi Kánonok Fő Tifztelendő Alagovics Sándor Ur Eő Kir. F. Herczagségét méltó tífztelel fogadta 's a' szentelt vizet eleibe nyújtotta. Ezen templomban végbe vitt áhétatofsága után ismét hintájába felülvén Eő Kir. Fő Herczagsége a' Primatialis palotába ment, mellynek kapuja alatt az ide való megyés Káptalannak nagy Praepostja F. Tifztelendő Sober János Evangelista Ur, és a' több Káptalanbéli Pap Urak eleibe mentek, és azon palota szálájába fel vezettek. A' következett napon dél előtt minden itt lévő hadi és polgári tífzviselők udvariására mentek

Eö Kir. Fő Herczegségének, 's magokat kegyelmes-ségébe ajánlották.“

Kedves Magyar Hazánknek néhány Kertületi-ből, nevezetesen a' Tifzán innen és túl fekvő Vár-megyékből, mellyeket a' bőv termésre nézve eddig Gózsennek méltán lehetett nevezni, az efsőnek nem léte miatt sok panaszokodó leveleket vettünk. Nevezetesen Tek. Borsod Vármegyéből egy nagy ha-zánkfia illy foglalatú tudósítást küldött hozzánk: Én, úgymond, kedves házam népével együtt eges-séges vagyok; de a' mi földünk az ifzonyú, száraz-sággal kinlódik, a' tavaszi vetéseinkből semmi sem leszen, szénánk sem leszen tellyeséggel, az őfzi vetés, itt, a' felsőbb Vármegyékbe, és Zabolcsba is meg lehetős, de az allföldön Túr vidékin, úgy mondják, semmi se leszen. A' Nagy és Kiss Kun-ságból is hasonló panaszokodó tudósításokat vet-tünk, melly miatt, a' mi másként bődög Magyar Hazánkban a' drágaság és a' nép insége nagyon meg fog öregbedni. Ellenben egész Ausztriában, Mor-va és Cseh Országokban, sőt Magyar Hazánknek Dunán túl fekvő Vármegyeiben is, a' hol gyakoríta való szép efsözések vóltak, gazdag aratást lehet re-ményleni, de azért meg is igen keveset száll alabb az élet árra.

Hadi Tudósítások.

A' miképpen a' 21-ik Májusi tudósítások tart-ák, Anglus Admiralis Saumares a' múlt April. 26-ik és 28-ik napjain a' kormányára bizatott hada-kozó és több kissebb rangú hajókkal az Angliai ki-kötőhelyekből ki evezvén, egyenesen az északi ten-gerbe ment, olly véggel, hogy a' Széciai hadi né-

pet a' Norvégia ellen való hadakozásban segítettse. Ezen hajóseregen a' Német légióból a' General Moore vezérlése alatt 8 vagy 12 ezer ember lenni mondatik. Ezeknek Gothenburgnál a' szárazra leendő kifutások után maga a' hajósereg a' Balthicum avagy Napkeleti tengerbe evezett. — Egy Svéczia Országból Koppenhágába ment idegen kereskedő oda azt a' hírt virte, hogy Svécus Generál Tóll 12000 emberrel Stokholmba masirozott azon ókból, hogy a' Gothlandi szigetben lévő Oroszok ellen azon Kir. Várost védelmezhesse.

Tornea városa, a' mellyen által Svéczia Országba bé nyomulni igyekeznek az Orosz seregek, Laplandianak egyetlen egy városa és az északi polus felé a' leg végső hely. Az egész nyáron Junius holnapja előtt és utána, ott soha se nyugtók lé a' Nap; ellenben December holnapjában, a' midőn a' déli, polus 23 grádussal közelebb van a' naphoz, Torneában szüntelen való éjtszaka van, és egyedül a' hold, a' hó, a' csillagok és az északi hajnal által világosittatik meg. Tornea városa környékén száraz homoknál, puszta mezőknél, télen nyáron hóval fedett hegyknél egyebet látni nem lehet, mellyek miatt kéntelenek az Oroszok minden táborigeleteket oda magokkal vinni. Az napnyugoti Bothnia, a' mellyhez Tornea és Laplandia számláltatik, 1900 Svécziai négyszegű mértföldet foglal magában, még is 70000 embernél többre nem megyen annak népeisége.

Orosz Birodalom.

A' Sweaborgi erőtségnek el foglaltatására, 's annál fogva az egész Svéciai Finnlandianak meg hó.

doltatására nézve, St. Pétersburgban a' múlt Pünköst Havának. 9. ik napján fényes áhétatofság tartatott, mivel azon tartománynak bírása által az Orosz Birodalomnak határjai 's hatalma nagyon meg öregbitetett.

A' Balthicum, avagy napkeleti tengerben fekvő Gothlandiai szigetről, melyet az Orosz hadi seregek nem régiben meg hódoltattak, a' tengeri dolgokra ügyelő Orosz Ministerium következő módon szól: „Ez a' sziget, úgymond, a' jelenvaló környülállások közt, midőn az előbbi mindenek előtt tudva lévő történetek miatt, az Anglusok és Svédusok ellen való hadakozásra indittatott a' Pétersburgi Cs. udvar, különös figyelmetességet vont magára. Ennek a' Balthicum tenger közepében való fekvése, a' Finnlandi és Bothniai tenger öbleivel való szomszédtsága, annak kikötőhelyei és kebelei igen alkalmasak az azokban való tengeri készületeknek tételekre, egybe való kaptoltatásokra, 's tartásokra. — Igen alkalmas lett volna ez a' sziget egy olly tengeri Hatalmasságnak birtokában, mint a' millyen Anglia Ország, a' többi északi Hatalmasságok tengeri kereskedéseknek meg akadályoztatására, és az északi vizeken való uralkodásra.

E' mellett ebben a' szigetben, t. i. a' Gothlandiaiban nagy bőséggel vannak a' természetnek javai, gazdag, 's termékeny, és nem tsak a' hadakozó seregeknek tápláltatásokra, hanem egyszersmind a' nagyon meg tsökkent industriának és kereskedésnek vízfza állittatásokra is igen alkalmas.

Mind ezeknek meg fontolása indította az Orosz fő kormány széket azon szigetnek el foglaltatására, mellynek eszközöltetését ő Csász. Felsege B o d i s-

kó Contre-Admirálra bízta, és elegendő hadi népet 's ártillériát adott nékie. Ez a vitéz ember a múlt Apr. 21-ikén az alatta való néppel együtt a Liebau-i kikötő helyből ki evezvén, a következő napon délután 3 órakor a Gothlandiai szigethez érkezett, és a ködös időt használván azon sziget déli részén a Slesvigi öbölben a maga hadi népet minden ellentámas nélkül a szárazra ki szállította, és ott semmit sem késedelmezvén, sebes lépésekkel azon sziget fő városa Wisby alá masirozott. Ezen nem várt történeten meg rettent lakosok eleinte félllyel futottak, hanem ismét öfzve csoportozván ellent állani akartak. De a fent nevezett kormányzó Contre-Admirálisnak nyájas barátsága, szelid intései és biztatásai csak hamar arra bírták őket, hogy fegyvereiket le tévén honnyokba visszfa térjenek. Azután maga azon szigetnek kormányozója is, a városbéli deputátusokkal együtt az Orosz vezérhez menyén meg hódoltak, 's magokat az Orosz Császár hatalma alá vetették. — Április 23-ikén az Orosz előjáró sereg Wisby városába bé ment, és a következő napon viradtakor a több Orosz hadi néppel maga a fő vezér is bé masirozott, és az Orosz Császár nevében azon sziget kormányát kezére vette. — Ilyenképpen ezen sziget, mellynek népessége 33000 lélekre tétetik, leg kissebb vérontás nélkül az Orosz Csász. birtokába esett.

Frantzia Birodalom.

Különbkülönbféle tzikelyekben le írja a Párisi officialis újság leveleknek kiadója azon tizteletet, mellyel a Spanyol Király és Királyné, a kiknek társaságokban vólt a bekefség herczeg, 's ennek leánya

az Alkudiai herczeg szony is, Bayonnétól fogva Fontainebleauig fogadtattak a' néptől. A' múlt Majus 24-ik napján a' Hetruiai Királyné is oda érkezett a' Királyi udvari Orvosnal, udvari káplánokkal, és udvari dámákkal együtt. Még azon napon estéli hat órakor azon Csász. mulató palota szomszédságában lévő kies erdőbe mentenek a' Király, Királyné, a' Hetruiai Királyné és ennek fia sétálni. A' Király hintájába nyólcz. a' többieknek hintaikba pedig hat hat Császári válogatott lovak vóltak bé fogva. Ezeket a' nagy vendégeket formaruhás vadász tisztek, és a' Csász. testőrző seregből valók kísérték. — A' következett napon a' Fontainebleau előjárók is tiszteletekre mentek, a' polgármester vólt a' szófzóllójok. — Az a' szép falusi helység Navarrében, a' hová az Aszturiai herczeg lakni megyén, Frantzia Országának Normandia nevezetű tartományában fekszik, a' hól néhai IV. Henrik Franczia Király gyakran mulatta magát, azután a' Bouillon Herczeg birta. Egész Frantzia Országban leg szebb és leg kisebb helységnek lenni mondatik, az oda való kastély is pompás és királyi költségen épült. — A' Compiegnei kastély, mellyben a' Spanyol Király és Királyné lakni fognak jövendőben, a' leg régibb királyi lakhely Frantzia Országban. Sok Királyok építettek azon, és tsak XIV. Lajos vitte tökéletességre. A' historiákban arról is igen nevezetessé lön ez a' Királyi kastély, hogy az Orleansi szüzet 1430-ik esztendőben ott fogták el az Anglusok.

Spanyol Ország.

A' Bergeni Csász. Nagy Herczeg, a' kit IV. Károly Király az egész Spanyol Monarchiának Generál Helytartójává, és a' Fő Kormányfizeknek Elő-
ülőjévé tett, a' leg nagyobb nyájassággal és ember-
séggel fogadta azokat a' Spanyol Orzági Grandese-
ket, és polgari 's hadi tiztviselőket, a' kik az ő
tizteteleire menvén, nékie meg hódoltak. Kiki meg
van a' jó gondolkozásu és jó szivü Spanyolok köz-
zül arról gyözödvé, hogy kiváltképen ennek a' nagy
Hérosnak lehet a' meg háboritatott tsendefségnek
hirtelen lett visszafzereztetését köszönni, és a' Fran-
czia 's Spanyol Armadia közt lévő izép egyeiséget
tulajdonítani.

A' Spanyol Orzági Grandesek, az az, Magná-
sok közzül sokan Bayonneba utaztak olly feltétel-
lel, hogy Napoleon Császártól egy új Királyt
kérjenek magoknak, még pedig a' Fr. Császári Ház-
ból, mindnyájan abban a' reménységben lévén, hogy
egyedül e' szerezheti vissza a' Spanyol Monarchiá-
nak régi fényességét, ditsösségét, és hogy e' fog-
lálhattya el a' több Európai Hatalmaságok közt azt a'
rangot, mellyet azon Orzágnak ditső fekvése, gaz-
dagsága, és hadi népének vitézsége után el érhet.
— Ezt kívánnyák a' Nemesség, a' Gazdagok, a'
Papság, és a' józan gondolkozású Spanyol lakosok.

A' meg háboritatott tsendefségnek hirtelen lett
vissza szereztetése (igy szólunk a' Madritti közön-
séges újság levelek) elegendő tanúbizonysága lehet
annak, hogy ezen város lakosinak több részét sem-
mi pártos gondolatok nem lelkesítették, egyedül
a' tudatlan 's alávaló kösség indította az utolsó ze-

nebonát, melly minden erőtlen és vigyázatlan Kormányfizeknek ártalmára szokott lenni. Egy olly időpontban, 's olly városban mellyben minden kereskedés, minden industria meg szűnt, a' tehetősebb lakosoknak helytelenül érzett jóltévősege a' henyéző embereknek számát nagyon meg szaporította. Illyen állapotba helyezettett emberek indították Madridban az utolsó támadást, mellyben városunk útzai verret voltak bé fedve. A' békefenség Herczeg palotájának és más gazdag házaknak feldullása sok prédával biatatta őket. — Egyedül a' Frantzia seregek mentettek meg bennünket a' végső veszedelemtől. Már régtől fogva érzettük a' közönséges reformatiónak szükséges voltát, de minden értelmés ember azt óhajtotta, hogy azt magok a' bölts egek és nem a' népnek sepreje eszközöljék. A' Császári Bergeni Nagy Herczeg, azokat a' lakosokat, a' kik az utolsó revolutioban nem részesültek, meg mentette a' veszedelemtől.

Soha sem voltak ennek a' nagy hősnek nagy talentomai tündöklőbbek mint most; Ő az el fájultakat és a' büntetésre méltókat is, a' mennyire lehetett, meg kéméllette, 's érettek Napoleon Frantzia Császárnál a' kezefséget magára vállalta. Spanyol Országának több városaiban és helységeiben is, a' mellyekben a' pártoskodás támadott, azt jókor meg fojtották a' Frantzia hadi seregek. A' majdan következő változás meg fogja Spanyol Országgal a' maga belső erejét esmértetni, mellyet régtől fogva nem esmért, 's azzal nem is élt. Minden Madritti jó polgárok tsendesen várják azon gyűlésnek következeit, mellyet a' Spanyol Országi Grandesek és egyéb fő emberek Bayonnében tartanak.

A' Párisi közönséges újságlevelekben IV. Károly Spanyol Országi Királynak maga Királyi Székéről való lemondása környüliállásosan elő adatik, és azoknak az uralkodó Fejedelmeknek tselekedetekkel, a' kik a' 16.ik Századtól fogva országlásokról lemondottak vala, öfzve hasonlitatik. Illyen vólt V. Károly Császár és Spanyol Király, a' ki 1555-ik esztendőben az Országlásról lemondván, a' Császárságot testvér öttisének I. Ferdinándnak; a' Spanyol Országi Királyságot a' maga fiának Filipeknek hagyta, maga pedig Estremadurában az Hieronymita Barátoknak Sz. Justus nevü klastromokba ment, hol 1558-ik esztendőben meg is hólt. Illyen vólt V. Kazimir Lengyel Király, a' ki ifjúságában a' Jézus nevét viselt Szerzetes Rendbe állott, X. Jnnocentius Pápatól Kárdinálissá tétetett, testvér bátyjának Uladislaus Zsigmond Királynak halála után a' Lengyel Orszagi Királyi Székbe ültettetett, hanem minnekutána ellenségsin diszalmat vete, 's Országát jó rendbe hozta volna, 1668 esztendőben a' Lengyel koronát le tette, Francia Országba ment, és XIV. Lajos Király engedelméből a' St. Germain Apaturságba költözött, 's ott 1672-ik esztendőben meg is hólt. — Ezeknek nyomdokaikat követte Kristina Svéciai igen tudós és hatalmas Királyné a' nagy Gustáv Adolfnak leánya, 's Német Országban történt halála után minden birodalmainak örököse, a' ki 45. esztendőig tartott szereztsés uralkodása után a' Svéciai Kir. Koronáról lemondott, 's azt Károly Gustávnak, édes atya testvér huga Katalin és János Kazemer Palatinátusi Gróf fiának adta, maga pedig a' Svéciai hideg és vad levegőt melegből akarván fel tserélni 1654-ik esztendőben Olasz

Országba ment, 's ott VII. Sándor Pápa uralkodása alatt az Evangélika vallásból a' Római Catholica Híre tért, hol 1689-ik esztendőben meg is halálozott. Ezt mivelte V. Filep Spanyol Orzági Király Károly Királynak nagy attya is, a' ki minekutánaa egéfsz Országglasának ideje alatt sok vizontagságokon ment volna által, 1724-ik esztendőben a' Spanyol Koronát első szülött fiának Lajosnak adta által, de ez még azon esztendőben, Kis Asszony Havának 21-ik napján a' himlőben meg halálozván, ismét a' Királyi székreült, 's abban 1746-ik esztendőben történt haláláig meg is maradt. — Végtére ezeknek példajokat követték Victor Amadé és Károly Emmanuel Ferdinánd Szárdinai Királyok is. Amaz a' Spanyol Orzági successió miatt támadt hoffzas hadakozás alatt hol a' Frantzia Kirallyal, hol az Austriai Fels. Házzal tartván, 's anuál fogva sok vizontagságokat szenvedvén, végre 1730-ik esztendőben Orzága igazgatását első szülött fiára Károly Emmanuel III. Victorra bizta. Az utólsóbb, t. i. Károly Emmanuel Ferdinánd a' Frantzia revolutio miatt támadt háborúban a' Szabandiai hercezségtől, 's több tartományaitól meg fosztatván a' Szardiniai szigetbe ment, de ott sem lévén tökéletes tsendefségben, végtére a' Királyi széket testvér ottsének Victor Emmanuel Kajetan Aostai hercegnek engedte, maga pedig Rómába ménvén életének hatra maradt részét keresztyeni áhétatóságban töltötte és végzette el.

A' fent említett Párisi Zsurnálban az V. Károly Császár 's egyfzersmind Spanyol Király és IV. Károly Király országglasokról lett lemondásokról következőképen okoskodik az Író: „Az V. Károly

Császár országlásáról lett lemondása leg nevezetesebb történet volt, ez nem kényszerítésből hanem önként, nem hirtelenségből, hanem a környülállásoknak jó megfontolása után, nem a népnek ellene való pártosságából, hanem tsendessen következett és ment végbe. Ellenben a IV. Károly Országlásról való lemondását inkább erőszakos királyi széköl való megfosztatásnak lehet nevezni. A Spanyol korona nagyon megmotskoltatott, és más koronákra nézve is rossz következesei lehetnek annak jövődöben.

Portugallia.

Ennek az Országának Bayonnebe ment deputatusait (igy fözölnak a 9-ik Majusi Lizzbónai közönséges újság levelek) nagy kegyefséggel fogadta Napoleon Császár, és bizonyosfokká kívánta öket arról tenni, hogy a Portugalliai nemzetet szereti, és szerentséssé kívánja tenni. Közönségesen el lehet azt mondani hogy e jó nép, és nagyra mehet a jó kormányozás és megvilágosittatás után. Kiváltképen a munkához kell azt szoktatni, erre tzelöznek a jelenvaló Kormányozásnak hasznos intézetjei. A lakosoknak nagyobb része kóldusokból áll, de ök nem magok meg alacsonyításával, 's nem szemtelenséggel hanem illendöséggel és vidám ábrazattal szoktak kóldúlni. Minden nagyítás nélkül azt lehet mondani, hogy Portugalliának nagyobb része alamisnából élt. A tehetös lakosok kevés munkával jutottak Brazilia kiutseinek birásához, a szegények pedig élni, de semmit sem akartak dolgozni, mellynek kiváltképen való oka ez, hogy a gazdagok az alamisnákodást leg föbb jóságos tselekedetnek tar-

lították, 's olly értelemben voltak, hogy jobb végre pénzeket nem fordíthatták; mint ha minden szegénynek, minden különbség nélkül alamizsnát adhatnának. Illyenképen Braziliának minden kintseit a' henyélő emberek és azok az idegenek emésztették meg, a' kik eleséget, kézmiveket, és köntösöket szolgáltatottak a' munkaságot szégyenlő Portugallusoknak. Az előbbi uralkodók alatt gyakorta fő rangu emberek is pénzt köldultak a' Fejedelemtől, semmi egyéb okot nem adván tselekedeteknek, hanem hogy a' nélkül szükségre juthatnának. Sokszor még az olly daniák is, a' kik után inasok, és komornyiknek mentenek, az útzakon alamizsnát kérni nem szégyenlettek. — Most már mindezeknek meg kell szünni. Portugalliának meg változott állapotja munkaságot és egymással való vetélkedést fog szülni. Meg kell a' köldülésnek szünni, meg kell világosodni az elmének. Természeti jozan okossággal és a' jóra való hajlandósággal bír a' Portugallus, utat és módot fog neki az új kormány arra mutatni, miként kellyen nékie a' természet ajándékival elni, és a' bal vélekedesektől meg menekedni.“

Kedves Magyar Hazánk böldegulását tárgyazó Tudósítás.

Pesti Földmérő, 's ugyan Pest városi születésű tudós hazánkfia Witsch Rudolf Ur itt Bétsbén következő foglalatú könyvetskét nyomtattatott nem régebén: (Vorschlag, wie das auf dem Reichstage 1807, zu Ofen im zwanzigsten Artikel sanctionirte Gesetz di Urbarmächung des Flugsandes in Un-

garn betreffend leichter realisirt werden könnte. Auf eigene Erfahrungen gegründet von Rudolf Witsch Ingenieur, Wien 1808. auf Kosten des Verfassers, Gedruckt mit Straufsichen Schriften — az az: Az eránt való Javaslás, miképen lehetne leg könnyebben az 1807-ik éfatendőben, Budan tartott Ország Gyűllésének 20-ik tikkelyében meg állapitatott törvényt melly a' Magyar Országgi homokos földeket miveltetökké és gyümöltstermökké, való tételét tárgyazza, tökéletességre vinni s. a. t.

Sok ide való tudós emberekkel közlötte ezt a' tudós muokátskát a' Szerző, 's mindnyájan, a' kik a' dolgot értettek, helybe hagyták a' tapasztozáson épült javaslatát, nevezetessen Ko Exclenctiája Báró Summerau a' Cs. Kir. Policiára és Könyvek vizsgálására figyelő udvari Hivatalnak Praesidense következő foglalatú levelet küldött hozzája: Nemzetes Uram! Azon figyelmetességét, mellyet a' Magyar Országgi homokos földeknek miveltetésekről írott munkájának hozzája való küldésével erántam mutatott, haladó szívvel vettem. Nagy meg elégedéssel tapasztaltam abban Kigyelmednek a' köz Jó és haszon eránt való nagy buzgóságát, 's nem kétlem, hogy azok, a' kik a' dolgot értik, és a' Kigyelmed Javaslásának haszonra való fordítását meg esmérik, a' Kigyelmed hazafiúi buzgóságát meg jutalmaztatni ne kívánnyák. Midön Kigyelmedet a' maga talentomainak köz haszonra való fordítására serkenteném, bizonyofsá tefzem azon megbetsültetésről, mellyel állhatatofsan vagyok. — Nemzetes Uramnak Köteles szolgája Báró Summerau.

D. D. S.